

KONGSBERG KOMMUNE TEKNISKE TJENESTER
Postboks 115
3602 Kongsberg

Saksbehandler:
Irene Tronrud, 32266819

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Kongsberg kommune på avløpssektoren Kontrollnummer: 2021.539.I.SFOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Roar Jarness

Fra Statsforvalteren i Oslo og Viken:
Irene Tronrud

Andre deltagere fra virksomheten:
Jens Sveaas
Roar Jarness
Bjørn Jarle Bjerke Næss
Eirik Bruvoll

*Andre deltagere fra Statsforvalteren i Oslo
og Viken:*
Mabel Katrine Trovum

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Kongsberg kommune på avløpssektoren den 01.09.2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Oslo og Viken avdekket 5 avvik og ga 1 anmerkning under inspeksjonen.

Statsforvalteren ser alvorlig på avvikene 1, 2 og 3. Det er alvorlig at anlegget ikke overholder renskrav fastsatt i tillatelsen; dette er gjentakende alvorlig avvik jf. brev fra Statsforvalteren datert 27. mai 2021. Videre er enkelte av avvikene også gjentakende fra forrige tilsyn i 2019.

Avvik:

- Kommunen overholder ikke renskrav fastsatt i tillatelsen
- Kommunen har manglende oppfølging av miljørisikovurdering og planer
- Kommunen har mangelfull avviksregistrering

- Kommunen mangler flere skriftlige rutiner for å begrense og forebygge forurensning til ytre miljø
- Kommunen har mangelfull systematisk gjennomgang av internkontrollen for ytre miljø

Anmerkninger:

- Kommunen må ta større del i utarbeidelse av prøvetakingsprogram

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

21.10.21	Irene Tronrud	Hilde Sundt Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Kopi av rapporten sendes til:

- Kongsberg kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: KONGSBERG KOMMUNE TEKNISKE TJENESTER	
Organisasjonsnr.: 974639599	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Sellikdalen avløpsanlegg	Anleggsnr.: 3006.0045.01
Kommune: Kongsberg	Fylke: Viken
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 7. september 2001	Sist endret: 2. mai 2013

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Miljødirektoratets nasjonale tilsynsaksjon for kommunale avløpsanlegg.

Mål for aksjonen er ansvarliggjøring av kommuneledelsen, da det er viktig at de som skal ta beslutninger i kommunen om for eksempel etablering av nye boligområder eller næringsområder, har kunnskap om rensekapasiteten og kravene i tillatelser og forskrifter for avløpssektoren.

Tilsynsaksjonen skal også kontrollere at kommunen tar sitt ansvar for at hele det samlede avløpssystemet er innrettet i tråd med regelverk og gjeldende tillatelser, og at det er etablert rutiner som sikrer at kravene overholdes over tid. Kommunen skal ikke legge opp til økte utslipp av kommunalt avløpsvann uten at rensekapasiteten økes tilsvarende.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Overordnet styring og planlegging.
- Kunnskap om regelverk og myndighetskrav.
- Kommuneledelsens forståelse av mål og krav og hvordan de sikrer seg at de har god nok oversikt
- over kommunens utslipp og påvirkning på miljøet.
- Oversikt over tilstanden til avløpssystemet og resipienter.
- Tilstrekkelig rensekapasitet hvis avløpsmengden planlegges økt.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Kongsberg kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Kongsberg kommune innen 1. februar 2022 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet.

Vi ser alvorlig på avvikene 1, 2 og 3 som ble avdekket i denne inspeksjonen.

Det er alvorlig at anlegget ikke overholder rensekrav fastsatt i tillatelsen; dette er et gjentakende alvorlig avvik jf. brev fra Statsforvalteren datert 27. mai 2021. Statsforvalteren følger allerede opp avvik 1 i egen sak, og viser i den forbindelse til saksnummer: 2019/57088.

Videre er avvik 2 og 3 gjentakende fra forrige tilsyn i 2019.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfovpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Oslo og Viken v/Irene Tronrud.

4. Varsel om tvangsmulkt for retting av avvik

Statsforvalteren varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (jf. *forurensningsloven § 73*) for å sikre at avvikene 2 og 3 blir rettet innen 1. februar 2022.

Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt dokumentasjon på at avvik 2 og 3 er rettet innen 1. februar 2022.

En eventuell tvangsmulkt for avvik 2 vil være et engangsbeløp på kr 100 000,-
En eventuell tvangsmulkt for avvik 3 vil være et engangsbeløp på kr 100 000,-

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Statsforvalteren i Oslo og Viken innen to uker etter at denne rapporten med varslet

vedtak om tvangsmulkt er mottatt. Dersom vi ikke mottar noen kommentar fra dere vil vi fatte vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt dokumentasjon på at avvik 2 og 3 er rettet innen 1. februar 2022.

5. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 1. juli 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften § 39-7.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Sellikdalen avløpsanlegg bli ilagt et gebyr på kr 33 800,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Oslo og Viken. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

6. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Kommunen overholder ikke rensekrav fastsatt i tillatelsen

Avvik fra:

Lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) § 7 *Plikt til å unngå forurensning.*

Utslippstillatelse for avløpsvann inkl. overvann fra Kongsberg kommune datert 7. september 2001(Tillatelsen), vedlegg 2.

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) Kapittel 14. *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser* § 14-6. *Utslipp til følsomt område* andre ledd og § 14-10. *Utforming og drift av renseanlegg* første ledd.

Kommentarer:

Forurensningsloven sier at ingen kan sette i verk nye utslipp eller øke utslipp vesentlig uten at tillatelse er gitt etter forurensningsloven § 11. Tillatelsen stiller krav til at renseseffekt for total fosfor skal være 95 % og det er satt sekundærrensekrav til BOF₅ og KOF.

Analyseresultatene som kommunen la fram under tilsynet (hittil i 2021), viste at Sellikdalen RA ikke overholder sekundærrensekravene. Kommunen opplyste videre at de er i prosess knyttet til retting av dette avviket som oppfølging av tilbakemelding på egenkontrollrapporteringen for 2020.

Statsforvalteren presiserer at så lenge Kongsberg kommune ikke driver i tråd med gjeldende tillatelse gitt i medhold av lov, vil nye påslipp, eller avtale om økte påslipp til avløpsanlegget, fra private eller bedrifter, bli regnet som forsettlig brudd på tillatelsen.

Avvik 2

Kommunen har mangler i oppfølging av miljørisikovurdering og planer

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5, andre ledd punkt 6

Kommentarer:

Internkontrollforskriften 6 krever at virksomheter skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko knyttet til ytre miljø, samt utarbeide tilhørende handlingsplaner og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig med frister og hvem som er ansvarlig for gjennomføring.

Kommunen har en miljørisikovurdering fra 2016 der de har kartlagt farer og problemer knyttet til renseanlegg og avløpsnett, og videre vurdert risikoen for at uønskede hendelser skal inntreffe. Kommunen informerte Statsforvalteren under tilsynet at risikovurderingen fra 2016 samt tilhørende tiltaksplan (saneringsplan) ikke var oppdatert, og at den gjeldende hovedplanen bygger på data fra 2013. Kommunen uttalte under tilsynet at de prioriterer tiltak innenfor avløpsområdet ut ifra en ny strategi knyttet til arbeid med blant annet overløp og utskifting av ledningsnett. Miljørisikovurderingen med tilhørende handlingsplan, var ikke oppdatert i henhold til denne strategien.

Statsforvalteren ga under vårt tilsyn i 2019 også avvik knyttet til manglende oppfølging av risikovurdering og planer, og ser på dette som et alvorlig avvik.

Avvik 3

Kommunen har mangelfull avviksregistrering

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd punkt 7

Kommentarer:

Internkontrollforskriften krever at virksomheter iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av miljølovgivningen. Dette skal dokumenteres skriftlig. Videre forutsettes at virksomheten har et system for avviksbehandling, der virksomheten identifiserer hendelser og tilstander som enten har medført eller kunne ha medført brudd på krav, kartlegger årsaken til hendelsen samt iverksetter tiltak for å forhindre gjentakelse.

Avvikssystem

Kommunen har et avvikssystem, og personell ved Sellikdalen avløpsanlegg kan melde inn avvik knyttet til ytre miljø gjennom flere forskjellige avvikssystemer.

Kommunen la under tilsynet frem en rutine for avviksregistrering i systemet Compilo. Denne rutinen er generell og gjelder for all avviksrapportering i Kongsberg kommune og kommunale foretak, med unntak av IKT og bygningsavvik. Fremlagte rutine manglet blant annet en definisjon av som utgjør et avvik knyttet til ytre miljø. Kommunen informerte under tilsynet om at brudd på vilkår i tillatelse og krav i forskrift; blant annet rensekrav og overløp, ikke blir registrert som avvik.

Statsforvalteren ga under vårt tilsyn i 2019 også avvik knyttet til mangelfull avvikshåndtering og ser på dette som et alvorlig avvik.

Avvik 4

Kommunen mangler flere skriftlige rutiner for å begrense og forebygge forurensning til ytre miljø

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd punkt 7

Kommentarer:

Internkontrollforskriften krever at virksomheter iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av miljølovgivningen. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Kommunen mangler flere skriftlige rutiner for å begrense og forebygge forurensning ved rensanlegg og avløpsnett. Kommunen mangler for eksempel skriftlig rutiner som beskriver:

- når og i hvilke tilfeller miljørisikovurderinger skal revideres, samt hvem som er ansvarlig for å gjennomføre dette
- hvordan det skal sikres dialog og kunnskapsflyt om avløpssektoren på tvers av avdelinger i kommunen, samt opp og ned i hierarkiet
- ansvar for å melde fra til kommuneledelsen om behov for tiltak og finansiering av tiltak innenfor avløpssektoren
- ansvar og melding om driftsavvik og utslipp til kommuneledelsen
- hvordan årlig rapportering til myndighetene skal fylles ut, og hvordan resultatene fra rapporteringen skal meldes internt for eksempel til ledelsen
- arbeid med tillatelser til påslipp til kommunalt nett, herunder samarbeide internt mellom byggesaksavdeling og VA- enheten
- arbeid med å redusere overløp

Avvik 5

Kommunen har mangelfull systematisk gjennomgang av internkontrollen for ytre miljø

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, andre ledd punkt 8

Kommentarer:

Internkontrollforskriften krever at virksomheter skal foreta en systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Den som er ansvarlig for virksomheten har plikt til å sørge for at internkontrollen blir overvåket og gjennomgått for å sikre at den fungerer som forutsatt. I dette ligger plikt til å påse at internkontrollen vurderes kontinuerlig slik at mangler kan fanges opp. Innbakt i denne plikten ligger også at det med jevne mellomrom foretas en fullstendig gjennomgang, dvs en revisjon av hele det systematiske arbeidet jf. § 5 annet ledd punkt 8.

Relevante dokumenter i denne sammenheng er oppfølging av egen internkontroll; for eksempel mål og miljørisikovurderinger. Konsekvensen av manglende systematisk gjennomgang av internkontrollen er at den ikke stemmer overens med virkeligheten, og dermed ikke fungerer som forutsatt.

Statsforvalteren avdekket at enkelte av avvikene, slik som avvik 2 og 3 er gjentakende fra forrige tilsyn i 2019.

Det kom videre frem under tilsynet at kommuneledelsen hadde liten kjennskap til arbeidet med kommunens miljørisikovurdering. Kommuneledelsen kunne blant annet

under tilsynet ikke svare på når miljørisikovurderingen hadde vært oppdatert sist, og videre var ledelsen usikre på om kommunen hadde skriftlige rutiner for å holde risikovurderingen oppdatert jf. avvik 2 og 3 over. Miljørisikovurderingen er en viktig del av grunnlaget for den overordnede avløpsplanen (Hovedplanen) til kommunen, og det er derfor viktig at arbeidet med denne også er forankret i kommuneledelsen.

Kommuneledelsen kjente ikke til overordnede målsettinger i kommunens hovedplan for vann og avløp.

8. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunen kan ta større del i utarbeidelse av prøvetakingsprogram

Kommentarer:

Kommunen informerte under tilsynet om at ekstern leverandør har satt opp prøvetakingsprogram for utslippskontroll ved Sellikdalen avløpsrenseanlegg. Kommunen har lite eierskap til prøvetakingsprogrammet. Begrunnelse for valg av antall prøver som tas og valg av tidspunkt for prøvetaking er noe kommunen må ta stilling til. Kommunen kan på denne måten ta større eierskap til prøvetakingsprogrammet.

9. Andre forhold

Kongsberg kommune er i prosess med å innføre sekundærrensing ved Sellikdalen renseanlegg for å overholde sekundærrensekravet i forurensningsforskriften. Dette innebærer en oppgradering av renseanlegget med nytt biotrinn. Kommunen er blitt bedt om å utarbeide en fremdriftsplan for å rette opp ulovlighetene og sikre at driften er i tråd med forurensningsregelverket. Forholdet følges som nevnt opp i egen sak med saksnummer 2019/57088.

10. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren